

До спеціалізованої вченої ради Д 41.088.05 в Одеській національній академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Зубкова Руслана Сергійовича на
тему “МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В
РЕГІОНІ: СТРАТЕГІЧНИЙ ВИМІР“, яку подано на
здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за
спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і
регіональна економіка

Актуальність теми. Перед Україною стоїть амбітне завдання щодо підвищення технологічного рівня національного виробництва, збільшення у структурі випуску частки високотехнологічних товарів. Тенденції розвитку національних інноваційних систем показують, що важливою складовою успішної державної інноваційної політики має бути висока привабливість інноваційної діяльності, націленість на реалізацію позитивних технологічних трансформацій національного господарства. Натомість в Україні досить мало приділяється уваги питанням стимулювання інноваційної активності, забезпечення використання можливостей підприємницького середовища у побудові національної інноваційної системи, розвитку інноваційних кластерів. Тому дослідження проблем стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в регіоні як передумови підвищення технологічного рівня економіки представляє значний науковий та практичний інтерес.

Поряд з цим, стимулювання інноваційно-інвестиційної активності нині набуває провідного значення в реформуванні і трансформації економіки, обумовлює подальше вивчення досвіду реалізації стратегій інноваційного розвитку, методологічне обґрунтування та практичне застосування ефективних форм її здійснення. Інновації служать головною рушійною силою якісного зростання суспільного виробництва, створюють необхідні умови для оптимального використання інноваційних ресурсів у досягненні

відповідних результатів інноваційної діяльності. Інноваційна політика може бути ефективною за умови цілісності.

Отже, необхідність подальших розробок спрямованих на стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в регіоні обумовлює актуальність та необхідність дослідження теми дисертаційної роботи Зубкова Р.С.. Тому, враховуючи науковий інтерес, своєчасність та необхідність розробок, дисертаційна робота на тему “Механізми стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в регіоні: стратегічний вимір” є актуальною. Вона виконана у рамках науково-дослідницької тематики ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» «Фінансові аспекти функціонування суб’єктів господарювання в умовах глобалізаційних змін» (ДР 0112U000513) та «Організаційно-управлінські засади та механізми модернізації національного господарства» (ДР 0112U000511); Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини ВНЗ «Університет «Україна» «Розвиток обліково-аналітичного та контрольного забезпечення діяльності підприємства в умовах соціально-орієнтованої ринкової економіки України» (ДР 0113U007065); Кіровоградського інституту розвитку людини ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» «Організаційно-економічний механізм забезпечення комплексного розвитку підприємства» (ДР 0111U000549). В їх межах автором розроблені теоретико-методичні засади та практичні рекомендації щодо формування механізмів стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в регіоні. Внесок автора полягає в обґрунтуванні наукових положень та практичних рекомендацій з формування механізмів стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в регіоні.

Ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і пропозицій здобувача. Детальне ознайомлення з дисертаційною роботою “Механізми стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в регіоні: стратегічний вимір” дає підставу стверджувати про достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що в ній містяться. Зміст дисертаційної роботи охоплює всі основні ключові напрями

та питання досліджуваної теми. Отримані результати підтверджуються широким використанням публікацій вітчизняних і зарубіжних авторів за темою дослідження, аналізом нормативно-правової бази та даних Державної служби статистики України.

Слід відмітити сформований автором організаційно-економічний механізм реалізації інвестиційно-інноваційної політики регіону, який передбачає детальне оцінювання сучасних методів, засобів та інструментів управління, які застосовуються у цій сфері, їх оптимізацію з метою підвищення результативності діяльності, оскільки за їх допомогою здійснюється керуючий вплив на об'єкт управління для досягнення бажаних параметрів (розділ 4).

Позитивної оцінки заслуговують рекомендації з формування та реалізації механізмів активізації інвестиційно-інноваційної діяльності регіону за напрямками: розробка узгоджених на державному та регіональному рівнях комплексних інвестиційно-інноваційних стратегій; запровадження новітніх форм та методів організації інноваційно-інвестиційної діяльності; формування регіонального ринку інновацій, як системи трансформації людського, інтелектуального та соціального капіталу у промисловий та інвестиційний (венчурний); розробка та реалізація регіональної маркетингової стратегії; запровадження новітніх принципів та методів стратегічного управління щодо стимулювання розвитку інноваційної інфраструктури; вдосконалення нормативно-правового забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності з урахуванням світового досвіду (розділ 4).

Заслуговує на увагу запропонований методичний підхід до інтегральної оцінки інвестиційної привабливості регіону з використанням методу опитування топ-менеджерів підприємств (різних за розміром та формою господарювання) та критичного аналізу системи показників-індикаторів (розділ 5).

Теоретичну основу дисертаційного дослідження складають фундаментальні положення економічної теорії, а також наукові праці

вітчизняних і зарубіжних вчених, присвячені проблемам розвитку продуктивних сил і регіональної економіки. Дослідження ґрунтується на використанні комплексу сучасних методів: системний аналіз; абстрактно-логічний; історичний; діалектичний; статистичний аналіз; аналогій та порівнянь; монографічний метод; методи системно-структурного аналізу і синтезу; графічний; методи прогнозування та; економіко-математичного моделювання.

Детальне ознайомлення із змістом дисертаційної роботи дозволяє зробити логічний висновок, що сформульовані автором наукові положення, висновки і рекомендації є достовірними та достатньо обґрунтованими. Зміст дисертаційної роботи засвідчує наступне: визначеної мети дисертантом досягнуто, поставлені завдання виконано, а висновки дослідження є аргументованими.

Наукова новизна одержаних результатів. Найбільш вагомими результатами, що характеризуються новизною та розкривають глибину, складність, масштабність, повноту та суть дисертаційного дослідження, є такі положення, трактування та ідеї:

вперше:

- запропоновано концепцію формування стимулюючого механізму інвестиційно-інноваційної активності в регіоні, де базисом виступає розумна («смайт») спеціалізація, що виключає інерційний безпрограмний розвиток регіонів та формується у відповідності із принципами поєднання процесів глобалізації та локалізації, інтеграційної політики кластеризації, посилення транскордонних взаємодій в межах системи «бізнес-наука-громадськість», описує розуміння обмеженості ресурсів та можливостей їх найефективнішого застосування;

удосконалено:

- теоретико-методичні засади розробки комплексної стратегії інвестиційно-інноваційного розвитку регіону на період до 2030 року, як адаптованої моделі інноваційного розвитку країни до регіонального базису. Такий підхід відрізняється чітко визначеними передумовами, основними

принципами (системного підходу, узгодженості цілей, удосконалення інфраструктури, визначеного інвестування), стратегічними пріоритетами і першочерговими заходами (забезпечення приросту регіонального ВВП через активізацію інвестиційно-інноваційної діяльності у 1,5-2,0 рази), які систематизовано та згруповано за напрямками: організаційні, інституційні, технологічні, нормативно-правові, інформаційні, соціально-економічні, фінансові, адміністративно-управлінські.

дістали подальший розвиток:

- рекомендації з формування та реалізації механізмів активізації інвестиційно-інноваційної діяльності регіону за напрямками: розробка узгоджених на державному та регіональному рівнях комплексних інвестиційно-інноваційних стратегій; запровадження новітніх форм та методів організації інноваційно-інвестиційної діяльності; формування регіонального ринку інновацій, як системи трансформації людського, інтелектуального та соціального капіталу у промисловий та інвестиційний (венчурний); розробка та реалізація регіональної маркетингової стратегії; запровадження новітніх принципів та методів стратегічного управління щодо стимулювання розвитку інноваційної інфраструктури; вдосконалення нормативно-правового забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності з урахуванням світового досвіду.

Практичне значення отриманих результатів.

Результати дисертаційного дослідження, висновки і рекомендації, що містяться у роботі, схвалені та використовуються у практичній діяльності Департаменту агропромислового розвитку Миколаївської обласної державної адміністрації (довідка №66/02/06/03/27/18 від 16.02.2018 р.); Департаменту економічного розвитку та регіональної політики Миколаївської обласної державної адміністрації (довідка №135/3-01.01-20 від 23.02.2018 р.); Бюро регіонального розвитку, КП Одеської обласної державної адміністрації (довідка №418 від 25.10.2016 р.); Головного управління держгеокадастру у Миколаївській області (довідка №32-14-0.1-1411/2-18 від 16.02.2018 р.); Херсонської обласної ради (довідка № 48-230-41/352 від 25.01.2017 р.);

Управління інфраструктури Миколаївської обласної державної адміністрації (довідка № 213-02 від 16.02.2018 р.); Миколаївського обласного управління лісового та мисливського господарства держлісагенства України (довідка № 167 від 23.02.2018 р.); в навчальному процесі Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини ВНЗ «Університет «Україна» (довідка №1/25-30 від 15.02.2018 р.).

Повнота викладення положень дисертації в опублікованих працях.

Теоретичні і практичні результати дисертаційного дослідження, висновки і пропозиції автора відображено у 41 науковій праці (2 з яких у співавторстві) загальним обсягом 28,2 друк. арк. (особисто автору належить 27,8 друк. арк.), зокрема 21 стаття, що відображає основні результати досягнення (з них 2 статті – опубліковані у виданнях, що включені до наукометричних баз та видані за кордоном).

Оцінка викладення й оформлення дисертації.

Дисертаційна робота складається з вступу, п'яти розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел (560 найменувань) на 60 сторінках, містить 29 таблиць і 60 рисунків. Загальний обсяг дисертації становить 525 сторінок комп'ютерного тексту, основна частина 397 сторінок.

Одержані автором результати дослідження з теорії і практики характеризують високий рівень вирішення проблем обґрунтування теоретико-методичних засад та розробці практичних рекомендацій з формування механізмів стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в регіоні. Вони доведені до впровадження у якості методичних і практичних розробок.

Дискусійні положення та зауваження по змісту дисертаційної роботи. Оцінюючи загалом позитивно дисертаційну роботу Р.С. Зубкова, вважаю за доцільне висловити наступні зауваження:

- викликає сумнів новизна віднесена до «вперше», де зазначено, що обґрунтовано новітню систему контролю та координації інвестиційно-інноваційної діяльності, за рахунок створення Центру інвестиційно-інноваційного розвитку регіону; оскільки питаннями контролю та

координації інвестиційно-інноваційної діяльності займаються відповідні департаменти місцевих адміністрацій і, можливо, достатньо переглянути (удосконалити) їх обов'язки та завдання;

- обґрунтовуючи наукову новизну і в самій роботі, автор недостатньо пояснює поняття «інерційний безпрограмний розвиток»;
- неповним є перелік завдань дисертаційного дослідження, він повинен чітко корелювати зі змістом та висновками роботи;
- в першому розділі при наведенні хронологічної періодизації інвестиційного розвитку автор недостатньо приділяє увагу трактуванню категорії «Період сучасного розвитку (СР) інвестування»;
- бажано було б глибше проаналізувати та ґрунтовно відобразити основні рівні функціонування інвестиційно-інноваційного потенціалу регіону із врахуванням тісної кореляції національних орієнтирів інвестиційно-інноваційної політики та напрямів стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в регіоні;
- у другому розділі проаналізований досвід зарубіжних країн щодо забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку регіону із використанням даних за 2013-2015 роки, доцільно було розширити часовий період дослідження із виділенням окремих етапів розвитку цих країн.
- в другому розділі автору слід було більш детально проаналізувати вплив еколого-природничих факторів на загальні механізми функціонування регіональної економіки та провести групування основних загроз активізації інвестиційно-інноваційного процесу на регіональному рівні;
- викликає сумнів той факт, що ретроспективний аналіз показників динаміки інвестиційно-інноваційної активності Причорноморського регіону проведений в третьому розділі (пункт 3.1) охоплює показники за 2000-2016 роки, а оцінка стану сучасної інвестиційно-інноваційної активності в Причорноморському регіоні побудована на підставі показників 2011-2015 років, тобто часовий період для сучасного стану більш пізній ніж для ретроспективного аналізу. Таким чином, автор не зберігає необхідне співвідношення періодів часу між ретроспекцією, сучасним станом і

перспективою. Доцільно було на підставі ретроспективного аналізу за попередні періоди виділити фактори впливу на інвестиційно-інноваційну активність регіону, дослідити їх сучасний стан (в наступних періодах) та окреслити перспективи (на майбутні періоди). Це підсилює обґрунтованість та достовірність висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження.

- в четвертому розділі дисертаційної роботи на рисунку 4.1 наведено основні проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку Причорноморського регіону, проте даний перелік не враховує специфіки даного регіону, а є узагальнюючим. Окреслюючи проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку Причорноморського регіону доцільно було врахувати переваги і особливості даного регіону;

- в роботі доцільно було розробити механізм узгодженості державних та регіональних стратегічних цілей із Стратегією інвестиційно-інноваційного розвитку Причорноморського регіону, що підсилює вагомість дослідження в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів.

Але, вищеперераховані недоліки не знижують наукову цінність дисертаційної роботи, яка є важливим внеском в економічну науку, зокрема регіональну економіку.

Відповідність дисертації встановленим вимогам МОН України.

У дисертаційній роботі Зубкова Руслана Сергійовича наведено шляхи вирішення важливої економічної проблеми щодо формування механізмів стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в регіоні.

Дисертаційне дослідження Зубкова Руслана Сергійовича відповідає вимогам 9, 10, 12. 13 пунктів "Порядку присудження наукових ступенів", затверджених затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, затвердженими Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19 серпня 2015 р. та № 1159 від 30.12.2015 р. Автореферат розкриває основні положення дисертаційної роботи і відповідає вимогам, які встановлені МОН України.

Загальний висновок. Дисертаційна робота "Механізми стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в регіоні: стратегічний вимір" є завершеним науковим дослідженням, актуальним за темою та розглянутими проблемами й відповідає вимогам "Порядку присудження наукових ступенів". Одержані автором результати є науково обґрунтованими, мають наукову новизну і практичну цінність.

Тема і зміст дисертаційної роботи "Механізми стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в регіоні: стратегічний вимір" відповідають паспорту наукової спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка, а її автор Зубков Руслан Сергійович заслуговує присудження наукового ступеня доктора економічних наук за вказаною спеціальністю.

Офіційний опонент:

Мукачівський державний університет,
декан факультету економіки, управління
та інженерії,
доктор економічних наук, професор

М.І. Стегней

Підпис Стегней М.І. засвідчую:
В.о. ученого секретаря МДУ

В.І. Кобаль

Відгук надійшов 16.05.18
Вчений секретар СВР Д 41.081.05
[Signature] Т.А. Кручина

